

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

דוגמאות לסיוע לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה בקנדה, בבריטניה ובאוסטרליה

**מוגש לוועדה המשותפת לבניית תכנית אב -
לאומית בתחום הזקנה**

ג' באדר תשע"ח
18 פברואר 2018

כתיבה: אוריאנה אלמסי
אישור: שלי לוי, ראש צוות

הכנסת, מרכז המחקר והמידע
קריית בן-גוריון, ירושלים 91950
טל': 02 - 6408240 / 1
פקס: 02 - 6496103
www.knesset.gov.il/mmm

תמצית

מסמך זה נכתב לבקשת חברת הכנסת טלי פלוסקוב, יו"ר הוועדה המשותפת לבניית תכנית אב-לאומית בתחום הזקנה, ובו **דוגמאות לסיוע קנדה, אוסטרליה ובריטניה לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה, באמצעות קצבאות ביטוח סוציאלי, הנחות או פטורים ברכישת שירותי בריאות, סיוע בדיוור וכן שירותי רווחה שונים.**

הבחירה בשלוש מדינות אלה נבעה מהנגישות הקיימת למידע שהן מפרסמות בנושא ולמידת הפירוט של מידע זה. נציין כי לא איתרנו תכנית מקיפה לסיוע לבני 65 ומעלה שהינם בעלי הכנסה נמוכה, אלא פעמים רבות הסיוע לאוכלוסייה זו נעשה במסגרת הסיוע לכלל העניים ובעלי ההכנסות הנמוכות במדינה.

- לפי הערכות האו"ם שיעור בני ה-65 ומעלה ברחבי העולם עמד בשנת 2015 על כ-8% (כ-608.2 מיליון איש), ושיעור זה צפוי לעמוד על כ-12% בשנת 2030 (כ-994.8 מיליון איש).
- **שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל בשנת 2015 היה ה-32 בגודלו מבין 35 מדינות ה-OECD.** שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל (11.3%) בשנת 2016 נמוך מהשיעור בשלוש המדינות בהן עוסק מסמך זה - בריטניה (כ-18%), קנדה (כ-17%) ואוסטרליה (כ-15% נכון ליוני 2017).
- בני 65 ומעלה עשויים לאחר פרישתם להיקלע לקשיים כלכליים בשל נסיבות החיים הנובעות מהגיל. הפרישה מעבודה עלולה להביא לירידה בהכנסה, בעיקר אם אין ברשות האזרח הוותיק פנסיה תעסוקתית מספקת, ובמקביל עשויה לחול עלייה בהוצאות בשל בעיות רפואיות הנגרמות עם הגיל, והצורך בביצוע התאמות לאורח החיים החדש. בני 65 ומעלה הנותרים עם הכנסות נמוכות ואף נקלעים לעוני נזקקים לסיוע של המדינה בתחומי החיים השונים.
- **על-פי נתוני ארגון ה-OECD לשנת 2014, שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה בישראל בשנה זו (24.1%) הוא הרביעי בגודלו מבין 35 מדינות הארגון, והוא כמעט כפול מהשיעור הממוצע במדינות ה-OECD (12.4%).** שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה בישראל באותה שנה היה גבוה משמעותית משיעור העוני בשתיים מהמדינות בהן עוסק מסמך זה - בריטניה (13.4%) וקנדה (7.6%) - אך הוא נמוך ביותר מ-9 נקודות האחוז משיעור העוני באוסטרליה (33.5%), שגם בה כאמור נעסוק במסמך זה.
- ישנן מספר שיטות למדידת העוני, כאשר כל שיטה עשויה להניב תוצאה שונה. כפי שיוצג במסמך מדינה עשויה לאמץ שיטה אחת או יותר למדידת שיעור העוני, כך שלא רק שבין המדינות עשויה להיות שונות באופן המדידה, אלא שלעיתים בתוך אותה מדינה נעשה שימוש בכמה שיטות שעשויות להוביל כאמור לתוצאות שונות.
- **קצבת זקנה** היא הקצבה העיקרית שמשלמות מדינות אלה לבני 65 ומעלה ולצידה קצבאות משלימות. בעוד **שקנדה ובריטניה** משלמות קצבאות זקנה אוניברסאליות על בסיס ותק תושבות או ותק הפרשות למערכת הביטוח הסוציאלי, **אוסטרליה** משלמת קצבה סלקטיבית המבוססת על מבחן הכנסות ושוי כנסים.
- כל אחד מהמדינות הנסקרות במסמך משלמת גם **קצבאות משלימות לקצבת הזקנה**, כאשר קצבאות אלה מבוססות על מבחני הכנסות והן נועדו לסייע לבני 65 ומעלה בעלי הכנסות נמוכות, בהתאם להגדרות שונות, כפי שיוצג במסמך.
- המדינות הנסקרות במסמך מסייעות לבני 65 ומעלה בעלי הכנסות נמוכות גם **ברכישת שירותי בריאות**. כך לדוגמה, כל בני ה-60 ומעלה **באנגליה** פטורים מתשלום דמי השתתפות עצמית בגין רכישת תרופות מרשם וכן זכאים לבדיקות עיניים בחינם. בני 65 ומעלה המקבלים קצבת השלמת

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

הכנסה לקצבת הזקנה זכאים לכל שירותי הבריאות בחינם. **הפרובינציה אונטריו בקנדה** מעניקה לבני 65 ומעלה עם הכנסות נמוכות הנחה של 67% בדמי השתתפות ברכישה של למעלה מ-4,400 תרופות מרשם, תוספי מזון ובדיקות סוכרת. **באוסטרליה** מקבלי קצבת זקנה וגם בני 65 ומעלה שאינם זכאים לקצבת זקנה, אך עומדים במבחן הכנסות, מקבלים כרטיס הטבות, המקנה להם בין השאר הנחות בקבלת שירותי בריאות ובריכות תרופות.

- במדינות בהן עוסק מסמך זה, בני 65 ומעלה עשויים להיות זכאים לסיוע בדיור או בסיוע בשכר דירה, אולם נראה כי הזכאות לסיוע זה ניתנת לכלל בעלי השכר הנמוך ללא תלות בגילם, וככל הנראה אין סיוע ייעודי המכוון לסייע לבני 65 ומעלה בלבד. אחד השירותים שמעניקות המדינות השונות לבני 65 ומעלה שבבעלותם דירה, הוא סיוע במימון התאמת הדירה לצרכיו של אדם בעל מגבלות פיזיות (הפרובינציה הבריטית קולומביה הבריטית), או מתן הלוואה שעשויה להפוך למענק לשם ביצוע התאמות אלה (הפרובינציה הקנדית אלברטה). הפרובינציה הקנדית קולומביה הבריטית מעניקה סיוע חודשי בשכר דירה לבני 60 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה השוכרים דירה בשוק הפרטי וכך גם אוסטרליה המסייעת לבני 65 ומעלה המקבלים קצבה או תמיכה אחרת מהמדינה ונדרשים לשלם שכר דירה בשוק הפרטי.
- מדינות שונות מסייעות לבני 65 ומעלה בעלי הכנסות נמוכות גם בעלויות שירותי רווחה שונים ולעיתים חיוניים, כגון עלויות חימום הבית (בריטניה ואנטריו בקנדה), רכישת אביזרים רפואיים וציוד ביתי (אלברטה בקנדה), וכן תחבורה ציבורית (אנגליה וקולומביה הבריטית בקנדה).

מבוא

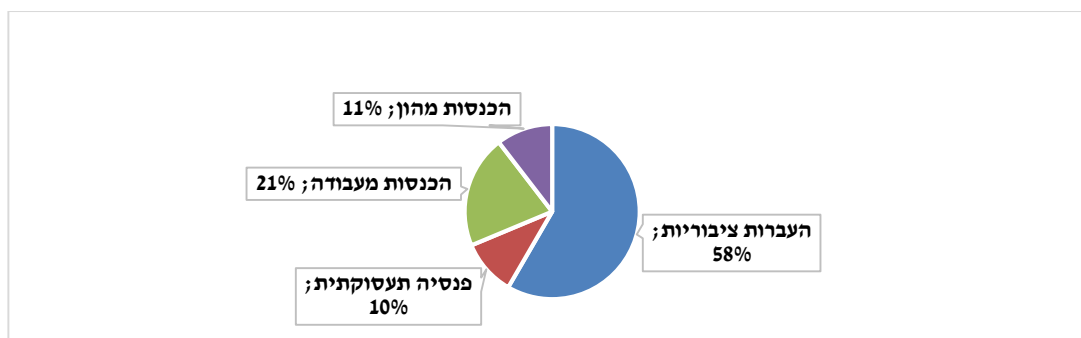
הזדקנות האוכלוסייה היא אחד האתגרים הגדולים הניצבים בפני מדינות העולם, שכן העלייה המתמדת במספר בני ה-65 ומעלה תוביל לדרישות חברתיות גדולות יותר, במיוחד משירותי הבריאות והרווחה. בפני מדינות אלה עומד הצורך להבטיח לבני ה-65 ומעלה רמת חיים נאותה ולפעול לסייע לאלה מביניהם שהכנסותיהם לאחר פרישה נמוכות ואינן מאפשרות להם לחיות בכבוד.

ארגון ה-OECD מונה ארבעה מקורות הכנסה לבני 65 ומעלה: האחד, **הכנסות מעבודה** (שכירים ועצמאיים); השני, **העברות ציבוריות** (Public transfer), כלומר תמיכה מהמדינה באמצעות **מערכת הביטוח הסוציאלי**; השלישי, **פנסיה תעסוקתית שנצברה** במהלך שנות עבודתם (Occupational transfer); והרביעי הכנסות מהון ומחסכונות עצמאיים (כולל פנסיה עצמאית ורווחים על חסכונות). להלן נתוני הארגון על התפלגות מקורות ההכנסה של בני 65 ומעלה ב-30 מדינות הארגון,¹ כולל ישראל, נכון לשנת 2012:²

¹ לא כולל צ'ילה, יפן, קוריאה ובריטניה.

² OECD, Pension at a Glance 2015-OECD and G20 indicators, [Chapter 8-Income and Poverty of older people](#), P. 167. [Table 8.2](#)- income sources of old people, 2012 or latest available. Updated 10 November 2015.

ניתן לראות שמקור ההכנסה העיקרי של בני 65 במדינות ה-OECD הוא קצבאות ממערכת הביטוח הסוציאלי (כ-58%) ולאחריו הכנסות מעבודה (כ-21%), הכנסות מהון (כ-11%) ולבסוף מפנסיה תעסוקתית (כ-10%).

בני 65 ומעלה עשויים לאחר פרישתם להיקלע לקשיים כלכליים בשל נסיבות החיים הנובעות מהגיל. הפרישה מעבודה עלולה להביא לירידה בהכנסה, בעיקר אם אין ברשות האזרח הוותיק פנסיה תעסוקתית מספקת, ובמקביל עשויה לחול עליה בהוצאות בשל בעיות רפואיות הנגרמות עם הגיל, והצורך בביצוע התאמות לדוגמה בדיוור לאורח החיים החדש. בני 65 ומעלה הנותרים עם הכנסות נמוכות ואף נקלעים לעוני נזקקים לסיוע של המדינה בתחומי החיים השונים.

במסמך זה נציג דוגמאות לסיוע קנדה, אוסטרליה ובריטניה לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה, סיוע הניתן באמצעות קצבאות ביטוח סוציאלי, הנחות או פטורים ברכישת שירותי בריאות, סיוע בדיוור וכן שירותי רווחה. הבחירה במדינות אלה נבעה מהנגישות הקיימת למידע שהן מפרסמות בנושא ולמידת הפירוט של מידע זה. יש לציין כי לא איתרנו תכנית מקיפה לסיוע לבני 65 ומעלה שהינם בעלי הכנסה נמוכה אלא שפעמים רבות הסיוע לאוכלוסייה זו נעשה במסגרת הסיוע לכלל העניים ובעלי ההכנסות הנמוכות במדינה. כמו כן, אין בידנו מידע עד כמה דוגמאות אלה מקיפות את כלל הסיוע המוצע לבני 65 ומעלה במדינות אלה, האם הן אכן מיושמות בפועל ואם כן מהי יעילותן בשיפור מצבם הכלכלי של בני 65 ומעלה.

יש לציין כי לצד סיוע לבני 65 ומעלה שרמת הכנסתם נמוכה, בשנים האחרונות מושם דגש גם על מניעת עוני עוד בטרם גיל הפרישה, בין השאר על-ידי הגדלת ההכנסות העתידיות מהפנסיה. כך לדוגמה, על-פי התכנית האסטרטגית לצמצום העוני בקנדה, שפורסמה בשנת 2017, החליטה ממשלת קנדה לא רק להעלות את קצבאות הזקנה, אלא גם להנהיג שינויים בתכנית הפנסיה הציבורית התעסוקתית כך שהכנסות בני 65 ומעלה מתשלומי הפנסיה התעסוקתית יהיו שיעור גבוה יותר מהכנסתם לאחר הפרישה. בקנדה יש תכנית פנסיה תעסוקתית ציבורית (Canada Pension Plan - CPP), לפיה כל עובד בקנדה (למעט בקוויבק שלה תכנית נפרדת) מעל גיל 18 המשתכר מעל 3,500 דולר קנדי בשנה מחויב להפריש לקרן זו לשם חסכון לפנסיה, וכן למקרה של נכות או מוות. ההפרשה הינה בגין הכנסה בגובה של 3,500 דולר לשנה ועד לתקרה של 55,300 דולר קנדי (נכון לשנת 2017). נכון להיום, העובד מפריש 4.95% משכרו והמעסיק נדרש להפריש את אותו סכום. עצמאי נדרש להפריש 9.9% מהכנסתו. בשנת 2019 יועלה שיעור ההפרשה בהדרגה. מחסכון פנסיוני זה ניתן לקבל פנסיה ([Retirement pension](#)) מלאה בהגיע העובד לגיל 65 או פנסיה חלקית בהגיעו לגיל 60. כמו כן ניתן לדחות את מועד קבלת הפנסיה לגיל 70, אז יזכה העובד לתשלום מוגדל. בנוסף, מקבלי פנסיה שגילים מתחת לגיל 70 יכולים להמשיך לעבוד ולהפריש משכרם לקרן, כך

שבהגיעם לגיל 70 יוכלו לקבל תשלום נוסף ([Post-retirement benefit](#)) שיגדיל את הכנסתם לאחר הפרישה.³

על-פי התכנית האסטרטגית של קנדה, כבר בשנת 2019⁴ השאיפה היא שתשלומי הפנסיה שישולמו לחוסכים לאחר הפרישה יחליפו כשליש מהכנסתם הממוצעת מעבודה במקום כרבע כיום. כמו כן, בתכנית הוחלט על הגדלת ההטבות במס על הכנסות מעבודה (Working Income Tax Benefit) של מי שנמצאים בשוק התעסוקה על מנת להבטיח שעובדים בעלי הכנסה נמוכה יוכלו להפריש יותר לתוכנית הפנסיה כך שעם פרישתם יוכלו לקבל תשלומי פנסיה גבוהים יותר.

מסמך זה מתמקד כאמור בדוגמאות לסיוע לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה בקנדה, באוסטרליה ובבריטניה, אולם ראשית נציג בפרק הראשון את שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל ובמדינות אלה ואת שיעור העוני בקרבם, ובפרק השני נציג את השיטות למדידת עוני בהן עושות שימוש מדינות אלה.

1. שיעור בני 65 ומעלה בישראל, בקנדה, בבריטניה ובאוסטרליה ושיעור העוני בקרבם

לפי הערכות האו"ם, שיעור בני ה-65 ומעלה ברחבי העולם עמד בשנת 2015 על כ-8% (כ-608.2 מיליון איש), ושיעור זה צפוי לעמוד על כ-12% בשנת 2030 (כ-994.8 מיליון איש), כ-16% בשנת 2050 (כ-1.56 מיליארד איש) וכ-23% בשנת 2100 (כ-2.55 מיליארד איש).⁵

בסוף שנת 2016 היו בישראל 978,400 בני 65 ומעלה, שהם כ-11.3% מהאוכלוסייה. כ-43% מהם (420,200) היו בני 75 ומעלה, שהם 4.9% מאוכלוסיית ישראל. על-פי תחזיות הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, בשנת 2035 בני ה-65 ומעלה בישראל צפויים למנות כ-1.57-1.75 מיליון איש (13.6%-13.7% מהאוכלוסייה), ובשנת 2065 כ-2.7-3.34 מיליון איש (13.4%-17.3% מהאוכלוסייה).⁶ **שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל בשנת 2015 היה ה-32 בגודלו מבין 35 מדינות ה-OECD, כאשר השיעור הגדול ביותר היה ביוון (26.6%) והקטן ביותר במקסיקו (7%).⁷**

שיעור בני ה-65 ומעלה בישראל (11.3%) בשנת 2016 נמוך מהשיעור בשלוש המדינות בהן עוסק מסמך זה - בריטניה (כ-18%), קנדה (כ-17%) ואוסטרליה (כ-15% נכון ליוני 2017).

בבריטניה, שיעור בני ה-65 ומעלה עמד בשנת 2016 על כ-18% (כ-11.8 מיליון איש מתוך אוכלוסייה בת כ-65.6 מיליון איש).⁸ מספרם של בני 85 ומעלה בבריטניה עמד בשנה זו על כ-1.5 מיליון איש, שהם כ-2.3%

³ Canada Government, Employment and Social Development Canada (ESDC), Benefits, [Canada Pension Plan Post-Retirement Benefit \(PRB\) - Overview](#). Date Modified: 27.10.2016. Accessed: 19 February 2018.

⁴ Canada Government, Employment and Social Development Canada, Towards a Poverty Reduction Strategy - Discussion paper, [Annex A: Recent and planned Government of Canada Initiative to Support Poverty Reduction](#). Date Modified: 4.10.2016. Accessed: 19 February 2018.

⁵ United Nations, Department of Economic and Social Affairs, Population Division, World Population prospects: The 2015 Revision, [Volume I: Comprehensive Tables](#), p. xxv; Table A.31: Population by broad age group, major area, region and country: estimates and medium variant, 1950-2100, p. 226-227.

⁶ גדעון זעירא, [תכניות לאומיות להתמודדות עם הזדקנות האוכלוסייה במדינות שונות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 12 יוני 2017.

⁷ גדעון זעירא, [תנאים בנושא אזרחים ותיקים, הזדקנות וזקנה בישראל](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 10 בדצמבר 2017.

⁸ UK, Office for National Statistics, [population estimates for UK, England, and Wales, Scotland, and Northern Ireland: mid-2016](#).

מכלל האוכלוסייה וכ-13% מבני 65 ומעלה.⁹ על-פי התחזיות, בשנת 2042 יהיו בבריטניה כ-16.9 מיליון בני 65 ומעלה.¹⁰

בקנדה, שיעור בני ה-65 ומעלה עמד בשנת 2016 על כ-17% (5.9 מיליון איש מתוך אוכלוסייה בת 35.2 מיליון איש),¹¹ כאשר בשנה זו לראשונה שיעור בני ה-65 ומעלה (16.9%) היה גבוה משיעורם של בני 0-14 (16.6%) בקנדה. מספרם של בני 85 ומעלה בקנדה עמד בשנה זו על 770,780 איש, שהם כ-2.2% מאוכלוסיית המדינה וכ-13% מבני ה-65 ומעלה.¹² על-פי התחזיות עד שנת 2036 מספר בני ה-65 ומעלה בקנדה צפוי לעמוד על כ-10 מיליון איש.¹³

באוסטרליה שיעור בני ה-65 ומעלה (נכון ליוני 2017) עמד על כ-15% (כ-3.8 מיליון איש מתוך אוכלוסייה בת כ-24.6 מיליון איש).¹⁴ על-פי התחזיות, עד שנת 2056 יעמוד מספרם של בני 65 ומעלה על 8.7 מיליון איש, שהם 22% מהאוכלוסייה.¹⁵

על פי התחזיות באוסטרליה, עד לשנת 2046 יחולו גם שינויים בהרכב הגילים של בני 65 ומעלה, כך ששיעור בני 75-84 ובני 85 ומעלה מקרב כלל בני ה-65 ומעלה יעלה, בעוד ששיעורם של בני 65-74 יקטן:¹⁶

בני 85 ומעלה		בני 75-84 ¹⁷		בני 65-74		
שעור מקרב בני 65 ומעלה	מספר	שעור מקרב בני 65 ומעלה	מספר	שעור מקרב בני 65 ומעלה	מספר	
13%	487 אלף	30%	1.1 מיליון	57%	2.1 מיליון	2016
כ-19%	1.4 מיליון	כ-35%	2.6 מיליון	כ-45%	3.3 מיליון	עד 2046

הזדקנותה של אוכלוסיית העולם מעלה את הצורך לפעול להבטחת רווחתם של בני ה-65 ומעלה, ובתוך כך לסייע לעניים שביניהם. ארגון ה-OECD מפרסם השוואה של שיעור העוני בין מדינות הארגון, כאשר עני מוגדר אדם שהכנסתו נמוכה ממחצית ההכנסה החציונית הפנויה.¹⁸ על-פי נתוני הארגון לשנת 2014, שיעור העוני בקרב כלל האוכלוסייה במדינות הארגון עמד על 11.3%, **בעוד ששיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה במדינות הארגון עמד על 12.4%.**

⁹ UK, Office for National Statistics, [Project populations at mid-year by age last birthday in five-year age Groups, 2016](#). Published 26 October 2017. Accessed: : 19 February 2018.

¹⁰ UK, Office of the national statistics, [Compendium-National Population Projection: 2014-based Projections](#). Release date: 29 October 2015.

Population Estimates for UK, England and Wales, Scotland and Northern Ireland: Mid-2016. [MYE1-Population estimates: Summary for the UK, mid-2016](#). Accessed: : 19 February 2018.

¹¹ Government of Canada, Statcan, [Data Products-2016 Census, Age and Sex Highlight Tables](#). Date Modified: 5 May 2017, Accessed: : 19 February 2018.

¹² Ibid.

¹³ Government of Canada, Ministry of Families, Children and Social Development, [Toward a Poverty Reduction Strategy-Discussion paper](#). October 2016. Accessed: : 19 February 2018.

¹⁴ Table 7, [Australian Bureau of Statistics, Australian Demographic Statistics by age and sex, 30 June 2017](#).

¹⁵ Australian Institute of Health and Welfare, [Older Australia at a Glance](#), Updated: 21 April 2017. Accessed: : 19 February 2018.

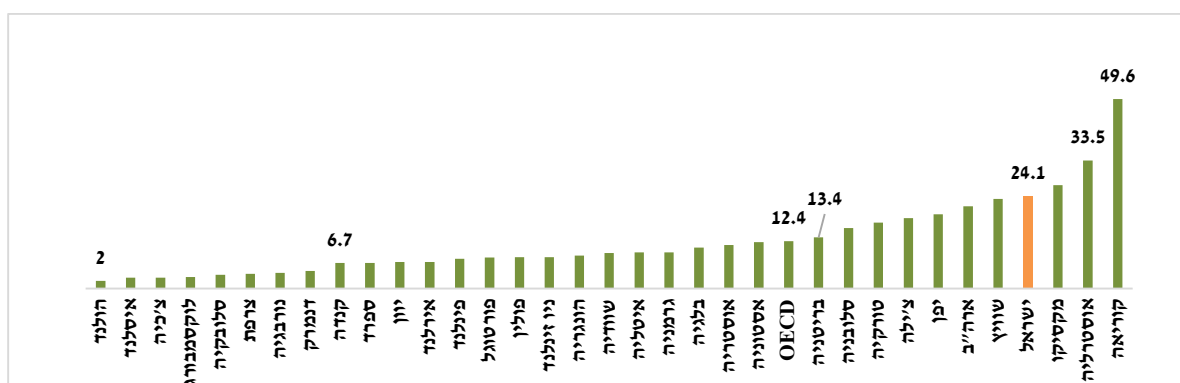
¹⁶ Australian Institute of Health and Welfare, Older Australia at a glance, [Australian's changing age and gender profile](#), Updated: 21 April 2017. Accessed: : 19 February 2018.

¹⁷ נציין כי בדוח חלוקת הגילים לשנת 2016 היא: 65-74, 74-84, 85 ומעלה, בעוד שבתחזית לשנת 2046 החלוקה היא 65-75, 75-84 ו-85 ומעלה.

¹⁸ OECD, [Society at a Glance 2016: OECD Social Indicator. Equity Indicators-Poverty](#).

שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה במדינות ה-OECD בשנת 2014¹⁹

כפי שניתן לראות שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה בישראל בשנה זו (24.1%) הוא הרביעי בגודלו מבין 35 מדינות הארגון, והוא כמעט כפול מהשיעור הממוצע במדינות ה-OECD (12.4%).

שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה בישראל באותה שנה היה גבוה משמעותית משיעור העוני בשתיים מהמדינות בהן עוסק מסמך זה -בריטניה (13.4%) וקנדה (6.7%) - אך הוא נמוך ביותר מ-9 נקודות האחוז משיעור העוני באוסטרליה (33.5%), שגם בה כאמור נעסוק במסמך זה.

2. שיטות למדידת עוני

ישנן מספר שיטות למדידת העוני, כאשר כל שיטה עשויה להניב תוצאה שונה. מדינה עשויה לאמץ שיטה אחת או יותר למדידת שיעור העוני, כך שלא רק שבין המדינות עשויה להיות שונות באופן המדידה, אלא שלעיתים בתוך אותה מדינה נעשה שימוש בכמה שיטות שעשויות להוביל לשיעורים שונים. כפי שהוצג קודם, ארגון ה-OECD משווה את שיעורי העוני במדינות הארגון על בסיס ההגדרה לפיה עני הוא מי שהכנסתו הפנויה נמוכה ממחצית השכר החציוני במדינה.²⁰

מדידת העוני הרשמית בישראל מבוססת על הגישה היחסית, לפיה אדם נחשב עני אם הכנסתו נמוכה במידה ניכרת מההכנסה בחברה שבה הוא חי. משפחה מוגדרת כמשפחה ענייה אם הכנסתה הפנויה לנפש תקנית, נמוכה מההכנסה החציונית באוכלוסייה. ההכנסה הכספית הפנויה של משקי הבית, מוגדרת כהכנסה מעבודה ומהון, בתוספת תשלומי העברה (קצבאות הביטוח הלאומי) ובניכוי מיסים ישירים.²¹ על-פי נתוני דוח העוני שפרסם המוסד לביטוח לאומי לשנת 2016, קו העוני לנפש תקנית עמד על 2,608 ₪, ולפיכך בשנת 2016 חיו בישראל 463,300 משפחות בעוני ובהן 1,809,200 נפשות. **על-פי דוח זה, תחולת העוני**

¹⁹ OECD iLibrary, [Pensions at a Glance 2017- OECD and G20 Indicators, Chapter 6-Incomes and poverty of older people](#). P. 135. [Table 6.3](#). Income poverty rates by age and gender. Updated: 4 Dec 2017.

²⁰ OECD, [Society at a Glance 2016 - OECD Social Indicator. Equity Indicators-Poverty](#). p. 104.

²¹ להרחבה: אליעזר שוורץ, [נתוני העוני בישראל בשנים 2013-2015 והשפעת התכנית הכלכלית הממשלתית על צמצום ממדי העוני](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 20 בפברואר 2017. [תיאור וניתוח ממדי העוני והאי-שוויון בישראל ובמדינות המפותחות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 17 ביוני 2012.

הכנסת

של משפחות קשישים (גיל 62 לנשים וגיל 65 לגברים)²² בשנת 2016 עמדה על 20.8% (22.5% בשנת 2015) ותחולת העוני של נפשות קשישות עמדה על 16.9% (18.2% בשנת 2015).²³

בניגוד לישראל שבה מדידת העוני נעשית בדרך רשמית אחת, קנדה ובריטניה משתמשות בכמה דרכי מדידה, כפי שיוצג להלן. לגבי אוסטרליה אין בידנו די מידע לכן לא נעסוק בה בפרק זה:

על-פי דוח "האסטרטגיה לצמצום העוני" שפורסם בקנדה בשנת 2017, ממשלת קנדה לא קבעה הגדרה רשמית ל"עוני", אולם היא משתמשת במספר גישות המבקשות להעריך את היקף בעלי ההכנסה הנמוכה בקנדה. על-פי הדוח, ישנם מספר מדדים למדידת הכנסה נמוכה, כאשר כפי שיוצג להלן כל גישה מובילה לשיעור עוני שונה הנע בין 8.8% מאוכלוסיית המדינה ועד לכ-13%:²⁴

1. **Low Income cut-offs (LICOs)** - מדד יחסי: על-פי מדד זה משק בית עם הכנסה נמוכה הוא משק בית ששיעור הכנסתו (לאחר ניכוי מיסים) המוקדש להוצאות הכרחיות על מזון, דיור וביגוד גבוה ב-20 נקודות האחוז משיעור ההוצאה של משק בית ממוצע.²⁵ דהיינו, בעוד על-פי סקר ההוצאות בקנדה, כ-43% מהכנסתו לאחר תשלום מיסים של משק בית ממוצע מוקדש להוצאות הכרחיות על מזון, דיור וביגוד, הרי שמשק בית בעל הכנסה נמוכה מוציא 63% מהכנסתו לאחר מיסים על הוצאות אלה.²⁶ בדוח "האסטרטגיה לצמצום העוני" נכתב כי, על-פי מדד זה בשנת 2014 היו בקנדה כ-3 מיליון בעלי הכנסה נמוכה, שהם 8.8% מאוכלוסיית המדינה.²⁷

2. **Market Basket Measure (MBM)** - מדד אבסולוטי: במדד זה נעשה שימוש בסל מוגדר של שירותים ומוצרים שמטרתו לשקף את הסטנדרט הבסיסי הנחוץ למחייה. סל זה כולל הוצאות על מזון, ביגוד, הנעלה, תחבורה, דיור והוצאות נוספות. על-פי מדד זה, משק בית בעל הכנסה נמוכה הוא משק בית שאין באפשרותו לרכוש סל מוצרים זה.²⁸ בדוח "האסטרטגיה לצמצום העוני" נכתב כי, על-פי מדד זה בשנת 2014 היו בקנדה כ-3.9 מיליון בעלי הכנסה נמוכה, שהם 11.3% מאוכלוסיית המדינה.²⁹

3. **Low Income Measures (LIM)** - מדד יחסי: מדד זה משמש בקנדה בעיקר לשם השוואה בינלאומית, ולפיו בעלי הכנסה נמוכה הם מי שהכנסתם נמוכה ממחצית ההכנסה החציונית הפנויה (בהתאם לתקנון מספר הנפשות במשק בית). בדוח "האסטרטגיה לצמצום העוני" נכתב כי על-פי מדד זה בשנת 2014 היו בקנדה כ-4.5 מיליון בעלי הכנסה נמוכה, שהם כ-13% מאוכלוסיית המדינה.³⁰

²² הגדרת קשישים - גיל 62 לנשים וגיל 65 לגברים.

ראו: המוסד לביטוח לאומי, [ממדי העוני והפערים החברתיים-דוח שנתי 2016](#), דצמבר 2017. לוח מס' 8-תחולת העוני של משפחות, נפשות, ילדים וקשישים לפי קבוצות אוכלוסייה 2015-16.

²³ המוסד לביטוח לאומי, [ממדי העוני והפערים החברתיים-דוח שנתי 2016](#), דצמבר 2017.

²⁴ Government of Canada, Employment and Social Development Canada (ESDC), [Toward a Poverty Reduction Strategy-A background on poverty in Canada](#), October 2016. Date Modified: 27 February 2017, Accessed: 19 February 2018.

²⁵ The LICO are adjusted for 7 family sizes and 5 different community sizes to capture differences in the cost of living.

²⁶ Government of Canada, Employment and Social Development Canada (ESDC), [Low Income Cut-offs](#). Date Modified: 27.11.2015, Accessed: 19 February 2018.

²⁷ Government of Canada, Employment and Social Development Canada (ESDC), [Toward a Poverty Reduction Strategy-Discussion paper](#). October 2016. Date Modified: 27.11.2015, Accessed: 19 February 2018.

²⁸ Government of Canada, [Market Basket Measure \(2008 base\)](#).

²⁹ Government of Canada, Employment and Social Development Canada (ESDC), [Toward a Poverty Reduction Strategy-Discussion paper](#). October 2016. Date Modified: 27 February 2017, Accessed: 19 February 2018.

³⁰ Ibid.

על-פי דוח "האסטרטגיה לצמצום העוני" של קנדה קבוצות אוכלוסייה המועדות לעוני לתקופות זמן ארוכות הן: רווקים בני 45-64, הורים יחידנים, מהגרים החיים בקנדה פחות מ-10 שנים, אנשים עם מוגבלות וכן ילידים.³¹ קשישים אומנם אינם נכללים בקבוצות אלה, אך צוין כי הם עלולים להיקלע למעגל העוני כיוון שלאחר גיל הפרישה הכנסתם נותרת קבועה באופן יחסי ובמקרה של הוצאות חריגות, כגון הוצאה חריגה על שירותי בריאות, היקף ההכנסה הפנויה שתיוותר בידיהם תהיה נמוכה יותר.

על-פי הדוח, **שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה, על-פי שיטת Low Income cut-offs (LICOs), שהינו כאמור מדד יחסי, עמד בשנת 2014 על 32.9%.**³² עם זאת, כאמור, אם בוחנים זאת על-פי המדד שבו עושה שימוש ה-OECD **שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה, שיעור העוני בקנדה גבוה יותר ועמד בשנה זו על 6.7%.**

בריטניה עושה אף היא שימוש ביותר מדריך אחת לחישוב היקף העוני:³³

1. האחת, אומדן של מספר האנשים עם רמת הכנסה נמוכה באופן יחסי המבוסס על מספר אנשים החיים במשק בית שרמת הכנסתו נמוכה מ-60% מההכנסה החציונית במדינה באותה שנה.
2. השנייה, אומדן של מספר האנשים עם רמת הכנסה נמוכה באופן **אבסולוטי** המבוסס על מספר האנשים החיים במשק בית שרמת הכנסתו (מנוכה אינפלציה) נמוכה מ-60% מההכנסה החציונית במדינה בשנת בסיס מסוימת, לרוב בשנת 2010/2011.

בכל אחת מהדרכים ההכנסה יכולה להיות מחושבת לפני הוצאות דיור (Before Housing Cost- BHC) אן לאחר ניכוי הוצאות דיור (After Housing Cost-AHS). להלן מספר העניים בבריטניה ושיעורם בשנים 2015/2016 לפי כל אחת מהדרכים:³⁴

מספר ושיעור העניים לפי מדידת רמת ההכנסה	מספר ושיעור העניים לפי מדידת רמת ההכנסה	מספר ושיעור העניים לפי מדידת רמת ההכנסה
לפני ניכוי הוצאות דיור	10.4 מיליון (16%)	9.3 מיליון (15%)
לאחר ניכוי הוצאות דיור	14 מיליון (22%)	12.8 מיליון (20%)

ניתן לראות כי גם במקרה זה שתי הדרכים הובילו לשיעורים שונים, כאשר בשתי שיטות המדידה שיעורי העוני נוטים להיות גבוהים יותר לאחר ניכוי הוצאות דיור, וזאת כיוון, שעל-פי הפרסום, משקי בית עניים מוציאים שיעור גבוה יותר מהכנסתם על דיור.

להלן מספר העניים בני 65 ומעלה בבריטניה בשנת 2015/2016 ושיעורם מכלל בני 65 ומעלה במדינה על-פי כל אחת מדרכי המדידה הנהוגות בה:³⁵

³¹ ילידים בקנדה הם: first nation, Metis, Inuit

³² Government of Canada, Employment and Social Development Canada (ESDC), [Toward a Poverty Reduction Strategy-Discussion paper](#), October 2016. Date Modified: 27 February 2017, Accessed: 19 February 2018.

³³ House of Commons Library, briefing paper: [Poverty in the UK: statistics](#), (1.1), 16 June 2017.

³⁴ Ibid, (2.1).

³⁵ Ibid,(2.3).

שיעורם מכלל בני ה-65 ומעלה במדינה	מספר בני 65 ומעלה החיים בעוני		
17%	2.1 מיליון	לפני ניכוי הוצאות דיור	מדידה יחסית של רמת ההכנסה
16%	1.9 מיליון	לאחר ניכוי הוצאות דיור	
15%	1.8 מיליון	לפני ניכוי הוצאות דיור	מדידה אבסולוטית של רמת ההכנסה
14%	1.6 מיליון	לאחר ניכוי הוצאות דיור	

על-פי פרסום של משרד העבודה והפנסיה (Department of work and pension) של בריטניה מדידת העוני בקרב בני 65 ומעלה בבריטניה נעשית לאחר ניכוי הוצאות דיור,³⁶ וזאת על-פי הפרסום, הואיל ולכ-75% מהזקנים בבריטניה יש דירה בבעלותם, ולכן הוצאותיהם על דיור נמוכות יותר.³⁷ נזכיר כי לפי מדידת ארגון ה-OECD, שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה בבריטניה בשנת 2014 עמד על 13.4%.

3. קצבאות ביטוח סוציאלי לבני 65 ומעלה

בפרק זה נציג את קצבאות הביטוח הסוציאלי שמשלמות קנדה, בריטניה ואוסטרליה לבני 65 ומעלה, ומהוות את הרובד הראשון של הסיוע לקבוצת אוכלוסייה זו. הקצבה העיקרית שמשלמות מדינות אלה היא קצבת זקנה (או קצבת אזרח ותיק), ולצידה קצבאות משלימות, כאשר בעוד שקנדה ובריטניה משלמות קצבאות זקנה אוניברסאליות על בסיס ותק תושבות או ותק הפרשות למערכת הביטוח הסוציאלי, אוסטרליה משלמת קצבה סלקטיבית המבוססת על מבחן הכנסות ושווי נכסים. נציין כי בישראל קצבת הזקנה מגיל הפרישה המותנה (גיל 67 לגברים ו-62 לנשים) ועד לגיל הזכאות המוחלט (גיל 70 עבור גברים ונשים), תלויה בהכנסות הזכאי והחל מגיל הזכאות המוחלט קצבת הזקנה היא אוניברסאלית ומשולמת ללא קשר להכנסות. נוסף על קצבה זו ובכפוף למבחן הכנסות משולמת בישראל גם השלמת הכנסה למקבלי קצבת זקנה,³⁸ הקיימת גם במדינות בהן נעסוק במסמך זה.

נדגיש כי פירוט הקצבאות במדינות בהן עוסק מסמך זה לא נועד להשוות את גובה הקצבאות, אלא רק להדגים את האופן שבו הוגדרו קצבאות אלה והזכאות להן.

3.1 קצבאות ביטוח סוציאלי בקנדה

להלן קצבאות ביטוח סוציאלי שמשלמת קנדה לבני 65 ומעלה:

(OAS) Old Age Security Program (OAS)³⁹ - היא קצבת זקנה חודשית המשולמת לבני 65 ומעלה, כאשר מקבל הקצבה עשוי להיות זכאי לקצבה מלאה או חלקית, וזאת בכפוף לוותק התושבות שלו. לקצבת זקנה מלאה זכאי מי שהתגורר בקנדה במשך לכל הפחות 40 שנה לאחר גיל 18. לקצבה חלקית זכאי מי שהתגורר בקנדה לפחות 10 שנים לאחר גיל 18 (אם במועד הגשת הבקשה הוא מתגורר בקנדה) או לפחות

³⁶ UK Government, Department for work and Pension, Households Below Average Income: An analysis of the UK income distribution: 1994/95-2015/16, [Pensioners in Low Income Households](#), 16 March 2017.

³⁷ UK Parliament, House of Commons Library, briefing paper: [Poverty in the UK: statistics](#), (2.3) 16 June 2017. ³⁸ ענת ירון, [סקירת קצבאות נבחרות של המוסד לביטוח לאומי ודין בסוגיות מרכזיות](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 19 ביוני 2016. והמוסד לביטוח לאומי, [דוח שנתי \(סקירה שנתית\) 2016](#).

³⁹ Canada Government, Employment and Social Development Canada (ESDC), [The Old Age Security program toolkit](#), Date Modified: 6 November 2017, Accessed: 19 February 2018.

20 שנה לאחר גיל 18 (אם במועד הגשת הבקשה הוא אינו מתגורר בקנדה). קצבת הזקנה אינה פטורה ממס, ונכון לינואר 2018 היא עמדה על 586.66 דולר קנדי. נציין כי נכון לנובמבר 2017 השכר הממוצע השבועי בקנדה עמד על 988.29 דולר קנדי,⁴⁰ כלומר השכר החודשי הממוצע עמד על כ-3,950 דולר קנדי.

על קצבת הזקנה עשויות להינתן קצבאות נוספות התלויות במבחני הכנסה (להלן: קצבאות משלימות).⁴¹ בניגוד לקצבת הזקנה, קצבאות משלימות אלה פטורות ממס:

1. השלמת הכנסה Guaranteed Income Supplement (להלן: GIS) - היא קצבה המשולמת למקבלי קצבת זקנה שהם בעלי הכנסה נמוכה. סכום הקצבה שישולם תלוי בגובה ההכנסה השנתית של מקבל הקצבה, ואם הוא חי בזוגיות גובה הקצבה תלוי בהכנסת שני בני הזוג. להלן גובה ההכנסה השנתית המירבית המזכה בקבלת השלמת הכנסה (GIS). נציין כי ההכנסה השנתית הממוצעת בקנדה עומדת על כ-47,000 דולר קנדי:⁴²

מזב משפחתי	גובה הכנסה שנתית המירבית לקבלת השלמת הכנסה לקצבת הזקנה (דולר קנדי)
יחיד, אלמן או גרוש	17,784
נשוי או חי עם ידוע בציבור כשכן/בת זוג זכאי לקצבת זקנה מלאה	23,520 (הכנסה משותפת לשני בני הזוג)
נשוי או חי עם ידוע בציבור כשכן/בת זוג לא זכאי לקצבת זקנה	42,624 (הכנסה משותפת לשני בני הזוג)
נשוי או חי עם ידוע בציבור כשכן/בת זוג זכאי לקצבת Allowance	42,624 (הכנסה משותפת לשני בני הזוג)

2. The Allowance - היא קצבה חודשית לבני 60-64 שכן או בת זוגם או הידוע בציבור שלהם מקבל קצבת זקנה עם השלמת הכנסה (GIS), אך הכנסתם המצטברת של שני בני הזוג אינה עולה על רף מסוים (נכון לינואר 2018 קצבה זו תשולם לבני זוג שהכנסתם השנתית נמוכה מ-32,928 דולר קנדי). קצבה זו תשולם עד לגיל 65, כלומר עד שכן הזוג יהיה זכאי בעצמו לקצבת זקנה ולהשלמת הכנסה. נכון לינואר 2018 קצבה זו עמדה על 1,114.14 דולר קנדי בחודש.

3. קצבה לאלמנים ולאמנות (Allowance for the Survivor-ALWS) - קצבת חודשית לאלמנים/אלמנות בני 60-64 בעלי רמת הכנסה נמוכה (פחות מ-23,952 דולר קנדי בשנה נכון לינואר 2018), שלא נישאו מחדש או שאינם חיים בזוגיות. נכון לינואר 2018, גובה קצבה חודשית זו היה 1,328.08 דולר קנדי. לסיכום, להלן גובה קצבת הזקנה החודשית (OAS) יחד עם השלמת ההכנסה (GIS) המשולמות בקנדה נכון לינואר 2018:

גובה קצבת זקנה מירבית (דולר קנדי)	גובה השלמת הכנסה מירבית (דולר קנדי)	סה"כ קצבת זקנה עם השלמת הכנסה (דולר קנדי)	
586.66	876.23	1,462.89	יחיד, אלמן או גרוש
586.66	527.48	1,114.14	מבקש הנשוי או חי עם ידוע בציבור הזכאי לקצבת זקנה מלאה
586.66	876.23	1,462.89	מבקש הנשוי או חי עם ידוע בציבור שלא זכאי לקצבת זקנה
586.66	527.48	1,114.14	מבקש נשוי או חי עם ידוע בציבור הזכאי לקצבת Allowance

⁴⁰ Statistics Canada, [Payroll employment, earning and hours](#), November 2017.

⁴¹ Canada Government, Employment and Social Development Canada (ESDC) [Old Age Security-Overview](#), 31 August 2016. Accessed: 19 February 2018.

⁴² Statistics Canada, [Payroll employment, earning and hours](#), November 2017.

בדצמבר 2015 הצהירה ממשלת קנדה על השקת התכנית האסטרטגית לצמצום העוני ותקצובה בתקציב לשנת 2016, ובתוכה מספר יעדים לצמצום העוני בקרב קשישים. אחד מהם הוא הגדלת קצבת הזקנה עם השלמת הכנסה לבעלי הכנסה נמוכה החיים בגפם ב-947 דולר קנדי לשנה, וכן ביטול הכוונה להעלות את גיל הזכאות לקבלת קצבת זקנה והשלמת הכנסה לגיל 67, והשארית גיל הזכאות על 65.⁴³

3.2 קצבאות ביטוח סוציאלי בבריטניה

בריטניה משלמת אף היא לבני 65 ומעלה קצבאות ביטוח סוציאלי, כדלקמן:

1. קצבת זקנה (The New State Pension) - כל בריטי בגיל 67 ומעלה ובריטית בגיל 65 ומעלה, בעלי ותק של 10 שנים לפחות בהפרשות לביטוח הסוציאלי של בריטניה, זכאים לקצבת זקנה.⁴⁴ נכון לפברואר 2018, גובה הקצבה המירבית לשבוע עומד על 159.55 לירות שטרלינג⁴⁵ (כ-638 לירות שטרלינג בחודש). גובה הקצבה תלוי במספר שנות ההפרשה לביטוח הלאומי במהלך חייו של מקבל הקצבה. יש לציין כי קצבת הזקנה הנוכחית מונהגת החל מאפריל 2016 והיא החליפה את קצבת הזקנה הקודמת (The basic State Pension)
2. קצבת זקנה לבני 80 ומעלה (Over 80 Pension)⁴⁶ - קצבה המיועדת לבני 80 ומעלה, שאינם זכאים לקצבת זקנה או שקצבת הזקנה שלהם נמוכה מ-73.30 לירות שטרלינג לשבוע (כ-293 לירות שטרלינג בחודש). גובה הקצבה המירבי הוא עד 73.30 לירות שטרלינג לשבוע.
3. קצבת השלמת הכנסה (Pension Credit)⁴⁷ - בני 65 ומעלה (גיל הזכאות מועלה בהדרגה) עם רמת הכנסה נמוכה או ש"אינם מצליחים לגמור את החודש" עשויים להיות זכאים להשלמת הכנסה שנועדה להגדיל את הכנסתם עד ל-159.35 לירות שטרלינג בשבוע ליחיד ועד ל-243.25 לירות שטרלינג בשבוע לזוג.⁴⁸ הזכאים לקצבה זו זכאים בנוסף להטבות שונות, כגון טיפולי שיניים בחינם וכן סיוע בחימום.
4. Universal Credit⁴⁹ - סיוע כספי חודשי עבור הוצאות שוטפות, המיועד למובטלים או לאנשים עם רמת הכנסה נמוכה. גובה הסיוע תלוי במקום המגורים ובקריטריונים שונים, כגון אדם עם צרכים מיוחדים או עם מוגבלות או הזדקקות לסיוע בשכר הדירה.⁵⁰ באופן כללי, הסיוע אינו ניתן למי שזכאי לקצבת זקנה, אלא אם מדובר בזכאי קצבת זקנה שבת זוגו מתחת לגיל הזכאות לקצבה זו והיא עומדת בתנאים לקבלת הסיוע.⁵¹ גובה הסיוע של זוג זה יעמוד על 498.89 לירות שטרלינג בחודש ואם הם

⁴³ Canada Government, Employment and Social Development Canada, Towards a Poverty Reduction Strategy - Discussion paper, [Annex A: Recent and planned Government of Canada Initiative to Support Poverty Reduction](#), October 2016. Accessed: 19 February 2018.

⁴⁴ על פי החוק בבריטניה בשנים 2044-2046 גיל הפרישה יעלה ל-68, אך ממשלת בריטניה הצהירה כי יש בכוונתה להקדים את ההעלאה כבר לשנים 2037-2039, בכפוף לאישור הפרלמנט.

UK Government, Department for Work and Pensions, [Proposed new timetable for State Pension age increases-The Proposals](#), Published 19 July 2017.

⁴⁵ UK Government, Working, jobs and pension, [The New State Pension](#). Accessed: 19 February 2018

⁴⁶ UK Government, Working, jobs and pension, [Over 80 Pension](#). Accessed: 19 February 2018

⁴⁷ UK Government, [Benefits entitlement, Pension Credit- Eligibility](#). Accessed: 19 February 2018

⁴⁸ UK Government, Benefits entitlement, Pension Credit -[Overview](#). Accessed: 19 February 2018

⁴⁹ UK Government, Benefits, Universal Credit, [What Universal Credit Is](#), Accessed: 19 February 2018.

⁵⁰ UK Government, Benefits, Universal Credit, [Universal Credit- Eligibility](#), Accessed: 19 February 2018

⁵¹ UK Government, Benefits, Universal Credits, if you've reached Pension Credit qualifying age.

סובלים מנכות, ממחלה קשה או מטפלים באדם מבוגר עם צרכים מיוחדים הם זכאים לתוספת שנעה בין 126.11 לירות שטרלינג ועד 318.76 לירות שטרלינג בחודש.⁵²

3.3 קצבאות ביטוח סוציאלי באוסטרליה

בניגוד לקנדה שבה הזכאות לקצבת הזקנה מבוססת על ותק של תושבות ולבריטניה שבה היא מבוססת על ותק של הפרשות למערכת הביטוח הסוציאלית, אוסטרליה משלמת לבני 65 ומעלה קצבת זקנה המבוססת בעיקרה על מבחן הכנסות ושווי נכסים, דהיינו מדובר בקצבה סלקטיבית ולא אוניברסאלית.

קצבת זקנה (Age pension) - היא קצבה שמשלמת אוסטרליה לבני 65 ומעלה, שהם תושבי אוסטרליה החיים בה לכל הפחות 10 שנים, וזאת בכפוף לעמידתם במבחן הכנסות ושווי נכסים.⁵³ להלן גובה קצבת הזקנה החודשית המרבית המשולמת באוסטרליה (נכון לינואר 2018):⁵⁴

מצב משפחתי	קצבת זקנה חודשית מירבית (בדולר אוסטרלי)
זקן החי בגפו	814
זקן בזוגיות (קצבה לכל אחד מבני הזוג)	613.6
זוג זקנים החיים בנפרד בשל מחלתו של אחד מבני הזוג	814

גובה קצבת הזקנה עשוי להיות נמוך יותר מהקצבה המירבית שהוצגה לעיל, וזאת בשל מבחן ההכנסות ושווי הנכסים, כדלקמן:⁵⁵

הכנסה של שבועיים	גובה ההפחתה מקצבת הזקנה
עד 168 דולר אוסטרלי	לא תהיה הפחתה מקצבת הזקנה
168 דולר אוסטרלי ומעלה	הפחתה של 50 סנט על כל דולר מעל 168 דולר אוסטרלי
עד 300 דולר אוסטרלי	לא תהיה הפחתה מקצבת הזקנה
300 דולר אוסטרלי ומעלה	הפחתה של 50 סנט על כל דולר מעל 300 דולר אוסטרלי

העובדה שמדובר בקצבה המבוססת על מבחן הכנסות הובילה לכך שבשנים 2016-2017 שולמו קצבאות זקנה לכ-2.5 מיליון בני 65 ומעלה באוסטרליה, שהם כ-66% מבני ה-65 ומעלה במדינה, דהיינו כשליש מבני ה-65 ומעלה במדינה לא היו זכאים לקצבת זקנה. 62% ממקבלי קצבת הזקנה קיבלו קצבה מלאה, והיתר קיבלו קצבה חלקית בהתאם למבחני הכנסה ושווי הנכסים שלהם.⁵⁶

בני 65 ומעלה באוסטרליה עשויים להיות זכאים גם להשלמת קצבה (Pension Supplement) - השלמת קצבה היא מעין קצבה משולבת הכוללת בין השאר קצבת תרופות, קצבת שירותים עירוניים וקצבת טלפון. השלמה זו יכולה להינתן למקבלי קצבאות שונות, ובהן למקבלי קצבת זקנה.⁵⁷ להלן גובה קצבת ההשלמה

⁵² UK Government Benefits, Universal Credits, [Universal Credits, What You'll get](#). Accessed: 19 February 2018.

⁵³ Australian Government, Department of Human Services, [Older Australians, Age Pension](#). Accessed: 19 February 2018.

⁵⁴ [Australia Government, Department of human service, income test for pensions](#). Accessed: 19 February 2018.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Australian Government, Department of Human Services, [2016-17 Annual Report, 2016-17](#). P. 34. Accessed: 19 February 2018.

⁵⁷ Australian Government, Department of Human Services, [About Pension Supplement](#). Accessed: 19 February 2018.

המינימאלית והמירבית, כאשר יש לזכור כי סכום הקצבה תלוי במצבו המשפחתי של מקבל הקצבה כדלקמן (הסכום לשבועיים בדולר אוסטרלי): ⁵⁸

גובה השלמת קצבה		
השלמה מינימלית בדולר אוסטרלי	השלמה מירבית בדולר אוסטרלי	
35.7	66.3	זקן החי בגפו
53.8	100	זקן בזוגיות (סכום לכל אחד מבני הזוג)
35.7	66.3	בני הזוג המתגוררים בנפרד בשל מחלה או מאסר של בן הזוג

מי שאינו זכאי להשלמת קצבה עשוי להיות זכאי לקצבה נפרדת לרכישת תרופות, או לקצבה נפרדת לשיחות טלפון או לקצבה נפרדת לשירותים עירוניים.

לסיכום, קצבת הזקנה החודשית כוללת השלמת הכנסה שניתן לקבל בהתאם למצב המשפחתי, בדולר אוסטרלי:

סכום הקצבה החודשית המירבית כולל השלמת הכנסה מירבית בדולר אוסטרלי	סכום הקצבה החודשית המירבית כולל השלמת הכנסה מינימלית בדולר אוסטרלי	
946.6	885.4	זקן החי בגפו
813.6	721.2	זקן בזוגיות (סכום לכל אחד מבני הזוג)
946.6	885.4	בני הזוג המתגוררים בנפרד בשל מחלה או מאסר של בן הזוג

לרשות בני 65 ומעלה שלא עמדו במבחן ההכנסות או שבשל מבחן ההכנסות מקבלים קצבה נמוכה, מעמידה אוסטרליה מעין הלוואה (Pension Loans Scheme). אפשרות זו עומדת בפני בני 65 ומעלה שהם או בני זוגם הגיעו לגיל הזכאות לקבלת קצבת זקנה, העומדים בתנאי ותק התושבות לקבלתה, בעלי נכס נדל"ן באוסטרליה שיכול לשמש כבטוחה, ומקבלים קצבה זקנה נמוכה מהקצבה המרבית או שאינם מקבלים כלל קצבה בשל העובדה שלא עמדו במבחן ההכנסות או במבחן שווי הנכסים (אך לא שניהם). ההלוואה, הפטורה ממס, היא בריבית של 5.25% (נכון לאוקטובר 2017) והיא ניתנת כאמור כנגד נכס דלנידי שיכול לשמש כבטוחה להחזר ההלוואה.⁵⁹ סכום ההלוואה המרבי יהיה ההפרש בין גובה קצבת הזקנה ששולם למבקש לבין גובה הקצבה המרבי שמשלמת המדינה, וזאת בהתבסס על גילו של בן הזוג

⁵⁸ Australian Government, Department of Human Services, [How much Pension Supplement you can get](#), Accessed: 19 February 2018.

⁵⁹ Australian Government, Department of Human Services, [Pension Loans Scheme costs and interest rates](#), Updated: 6 February 2018, Accessed: 19 February 2018.

הצער יותר ובשווי הנכס המשמש כבטוחה.⁶⁰ ההלוואה אפשר שתוחזר במספר תשלומים או בתשלום אחד.⁶¹

נזכיר כי לפי נתוני ה-OECD, שיעור העוני בקרב בני 65 ומעלה באוסטרליה (33.5%) גבוה מהשיעור בישראל (24.1%), והוא השני בגודלו מבין מדינות הארגון לאחר קוריאה (49.6%).

4. סיוע לבני 65 ומעלה ברכישת שירותי בריאות

הוצאות על שירותי בריאות עשויות להוות נטל כבד על בני 65 ומעלה שכן צריכת שירותים אלה גדלה עם הגיל, והיא עושה להיות כרוכה בהוצאות גבוהות. קיימת שונות גדולה במבנה מערכות הבריאות של המדינות השונות, בשירותי הבריאות המוצעים ובזכויות לקבלתם על-ידי כלל המבוטחים במדינה, ובתוך כך על-ידי בני 65 ומעלה. בפרק זה נציג את הסיוע שמעניקות קנדה, אנגליה ואוסטרליה לבני 65 ומעלה בעלי הכנסות נמוכות ברכישת שירותי בריאות שונים, אולם לא נעסוק בשירותי הסיעוד, שבו עסקנו בהרחבה במסמך מרכז המחקר והמידע של הכנסת ["בתי אבות במימון המדינה במדינות שונות - האחריות למתן השירות ואופן אספקתו"](#), מספטמבר 2017.⁶²

בישראל מונהג ביטוח בריאות ממלכתי, במסגרתו מי שהגיע לגיל הפרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד - 2004 ומשולמת בעדו גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א - 1980 זכאי לפטור מלא עבור ביקור אצל רופא ראשוני, שניוני ומרפאות חוץ. משפחה שבה לפחות אחד מבני הזוג מעל גיל הפרישה, זכאית להפחתת תקרת התשלום הרבעונית למשפחה בשיעור של 50%.

אזרח ותיק (שהגיע לפי הרישום במרשם האוכלוסין לגיל הפרישה, כמשמעותו בחוק גיל הפרישה, התשס"ד-2004) שמשולמת לו גמלה לפי חוק הבטחת הכנסה, התשמ"א - 1980 זכאי גם לקבל הנחה בגובה 50% מדמי ההשתתפות עבור רכישת תרופות הכלולות בסל השירותים.

אדם שמלאו לו 72 זכאי גם ל-10% הנחה בהשתתפות עצמית בתרופות (כלומר, הנחה בסך 10% על היתרה, לאחר ההנחה עבור תרופות לאזרחים ותיקים).⁶³

באנגליה, שירותי הבריאות ניתנים במסגרת ביטוח בריאות ממלכתי בדומה לזה הקיים בישראל, והם באחריות שירות הבריאות הלאומי (National Health Service, להלן NHS).⁶⁴ במסגרת זו כל בני ה-60 ומעלה באנגליה פטורים מתשלום דמי השתתפות עצמית בגין רכישת תרופות מרשם וכן זכאים לבדיקות עיניים בחינם.⁶⁵ בנוסף בני 65 ומעלה שהינם בעלי הכנסות נמוכות עשויים להיות זכאים לשירותי בריאות

⁶⁰ Australian Government, Department of Human Services, [How much you can lend under the pension loans scheme](#). Updated: 6 February 2018, Accessed: 19 February 2018.

⁶¹ Australian Government, Department of Human Services, [Pension Loans Scheme](#). Updated: 5 October 2017. Accessed: 19 February 2018.

⁶² רוני בלנק, [בתי אבות במימון המדינה במדינות שונות-האחריות למתן השירות ואופן אספקתו](#), מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 28 בספטמבר 2017.

⁶³ מתוך: משרד הבריאות, [חוזר סמנכ"ל לפיקוח על קופות החולים ושירותי בריאות נוספים, עדכון תשלומים בעד שירותי בריאות ותרופות לשנת 2017](#), 18 באוקטובר 2017.

⁶⁴ **ותיק מלחמה** שהוא נזקק, כמשמעותו בחוק מעמד ותיקי מלחמת העולם השנייה, התש"ס - 2000 (מי שהוכר כוותיק מלחמת העולם השנייה על ידי משרד הביטחון ומקבל קצבת הבטחת הכנסה על ידי המוסד לביטוח לאומי), זכאי להנחה בגובה 75% מתשלום דמי ההשתתפות העצמית עבור רכישת תרופות בסל שירותי הבריאות (כלומר, הוא זכאי להנחה של 25% נוספים, מעבר להנחה הניתנת ממילא לאזרחים ותיקים המקבלים קצבת הבטחת הכנסה, כאמור לעיל).

⁶⁵ **ניצולי שואה** המקבלים קצבה חודשית או פיצוי חד פעמי או הטבות מכוח הסדרים שהוגדרו זכאים למתן פטור מלא מתשלום דמי השתתפות עצמית בגין רכישת תרופות מרשם שבסל שירותי הבריאות הממלכתי (בהתאם להחלטת ממשלה מסי' 1568 בנושא תכנית לאומית לסיוע לניצולי שואה מיום 27.4.14).

⁶⁴ [National Health Service \(NHS\)](#)

⁶⁵ [National Health Service \(NHS\) - Help with health costs, Applies from 1 April 2017](#), Information for Patients in England only. P.11, P.12. November 2017. Accessed: 19 February 2018.

נוספים בחינם או בעלות חלקית, כגון: טיפולי שיניים, נסיעות לצרכים רפואיים, רכישת פאות ועוד. יש לציין כי סיוע זה ניתן לכלל בעלי ההכנסות הנמוכות באנגליה, ובתוך כך לבני 65 ומעלה.⁶⁶ הזכאים לסיוע זה הם בעלי הכנסה נמוכה, ששווי רכושם אינו עולה על 16,000 לירות שטרלינג ובני 65 ומעלה המתגוררים בבית אבות (Care Home) ששווי רכושם אינו עולה על 23,250 לירות שטרלינג. ככלל, בני 65 ומעלה המקבלים קצבת השלמת הכנסה לקצבת הזקנה זכאים לכל שירותי הבריאות בחינם.⁶⁷

בקנדה, מעניקות הפרובינציות והטריטוריות לתושביהן בני 65 ומעלה שהינם בעלי הכנסות נמוכות סיוע ברכישת שירותי בריאות. הפרובינציה אונטריו מעניקה לבני 65 ומעלה בעלי הכנסות נמוכות הנחות בדמי השתתפות ברכישה של למעלה מ-4,400 תרופות מרשם, תוספי מזון ובדיקות סוכרת,⁶⁸ וזאת במסגרת תכנית המכונה Ontario Drug Benefit Program-ODB.⁶⁹ משרד הבריאות של אונטריו שולח לתושבים הודעה על זכאותם לכך שלושה חודשים לפני שימלאו להם 65.

במסגרת התכנית בני 65 ומעלה שהכנסתם השנתית אינה עונה על 19,300 דולר קנדי לאדם בודד ו-32,200 דולר קנדי לזוג, כמו גם זקן סיעודי, ישלמו עד 2 דולר קנדי למרשם אחד לתרופות הכלולות בתכנית, במקום 6.11 דולר קנדי למרשם, כלומר הנחה של 67%.⁷⁰ התכנית אינה כוללת תרופות שנרכשות מחוץ לאונטריו, מרשם שניתן על-ידי רופא שאינו רשום במשרד הבריאות הקנדי, מזרקים וציוד לחולי סוכרת כמו גלוקומטר, משקפי ראייה, שיניים תותבות, גרב אורתופדית ואביזרי שמיעה.⁷¹

הפרובינציה אלברטה בקנדה מעניקה לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה עד בינונית סיוע במימון טיפולי שיניים ורכישת משקפיים. הסיוע מיועד לכיסוי טיפולי שיניים ולרכישת אביזרים לשיפור הראייה והוא מבוסס על מבחן הכנסות. לסיוע זה זכאים מי שהכנסתם השנתית אינה עולה על 31,675 דולר קנדי ליחיד ועל 63,350 דולר קנדי לזוג.⁷² העומדים בתנאים אלה עשויים להיות זכאים לסיוע במימון טיפולי שיניים גבוהה של עד 5,000 דולר קנדי לחמש שנים וסיוע של 230 דולר קנדי לרכישת משקפיים כל שלוש שנים. להלן רמת ההכנסות וגובה הזכאות נכון לתקופה שמ-1 ביולי 2017 ועד 30 ביוני 2018:⁷³

זכאות לסיוע במימון משקפיים (דולר קנדי)	זכאות לסיוע במימון טיפול שיניים	הכנסה שנתית בדולר קנדי	
עד 230	כיסוי מלא עד 5,000 דולר קנדי	עד 27,300	זקן יחידני
עד 115	כיסוי חלקי	31,675 - 27,301	
עד 230	כיסוי מלא עד 5,000 דולר קנדי	עד 54,600	זקן החי בזוגיות
עד 115	כיסוי חלקי	54,601-63,350	

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ בתכנית נכללים גם: תרופות וזריקות נגד אלרגיה, חומרים לאיזון סכרת, מספר תרופות ללא מרשם רופא, תוספי מזון, תרופות לטיפול ב-HIV תרופות להקלת כאב, אביזרים וחומרים לגמילה מעישון.

⁶⁹ Ontario, Ministry of Health and Long-Term Care, [Ontario Drug Benefit \(ODB\) Program](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷⁰ Ontario Government, [Get coverage for prescription drugs](#). Updated: 5 February 2018. Accessed: 19 February 2018.

⁷¹ Ibid.

⁷² Alberta, Senior and Housing, Financial Assistance, [Dental and optical assistance for seniors](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷³ Ibid.

באוסטרליה מקבלי קצבת זקנה וגם בני 65 ומעלה שאינם זכאים לקצבת זקנה מקבלים כרטיס הטבות, המקנה להם, בין השאר, הנחות בקבלת שירותי בריאות ובריכות תרופות. מקבלי קצבת זקנה זכאים לכרטיס Pensioner Concession Car⁷⁴ עם תחילת תשלום הקצבה ומי שאינם מקבלים קצבה, אך עומדים במבחן הכנסות, יכולים להיות זכאים לכרטיס Commonwealth Senior Health Card⁷⁵ המקנה אף הוא הנחות ברכישת שירותי בריאות. על מנת לקבל כרטיס זה על בן ה-65 ומעלה להיות בעל הכנסה שנתית מירבית (בכפוף להגדרה מהי הכנסה ולא כולל מבחן שווי נכסים)⁷⁶ של 53,799 דולר אוסטרלי אם הוא מתגורר בגפו; 86,076 דולר אוסטרלי אם הוא חי בזוגיות ו-107,598 דולר אוסטרלי אם הוא מתגורר לבדו בשל מחלה של בן/בת זוג או בשל הימצאות בן הזוג בכלא. יש לציין כי יש מדינות באוסטרליה המעניקות למחזיקי כרטיסים אלה הטבות נוספות כגון: הנחה בחשבון חשמל, גז, מים, הנחה בתחבורה ציבורית,⁷⁷ וכן הנחה בארנונה.

אוסטרליה מעניקה לאזרחים מגיל 5 ומעלה גם תשלום שנתי לכיסוי עלויות של מוצרים המסייעים להתמודדות עם העדר תפקוד קבוע וחמור של המעיים ושל שלפוחית השתן שנגרמו מסיבות מוגדרות.⁷⁸ גובה הסיוע השנתי המרבי עומד על 583.20 דולר אוסטרלי, וסכום זה מעודכן מדי שנה.⁷⁹

5. סיוע לבני 65 ומעלה בדיוור

הצורך בקורת גג הוא חיוני לכל אדם בכל גיל, ועל אחת כמה וכמה לאוכלוסיית הזקנים שעל-פי רוב מתגוררים בגפם ולעיתים אף ללא בן או בת זוג. כמו-כן לעיתים מצבם הגופני מצריך להתאים את הדירה לצרכים אלו, התאמה הכרוכה בעלויות כלכליות ולעיתים יש צורך במתן סיוע בעלויות שכר הדירה או במגורים בבית-אבות.

נראה כי במדינות בהן עוסק מסמך זה, בני 65 ומעלה עשויים להיות זכאים לסיוע בדיוור ציבורי או בסיוע בשכר דירה, אולם נראה כי הזכויות לסיוע זה ניתנת לכלל בעלי השכר הנמוך ללא תלות בגילם, וככל הנראה אין סיוע ייעודי המכוון לסייע לבני 65 ומעלה בלבד. כך לדוגמה, בבריטניה אין תכנית סיוע בתחום הדיוור המיועדת לבני 65 ומעלה, אלא שהסיוע לאוכלוסייה זו ניתן במסגרת תכניות הסיוע הממשלתיות בתחום הדיוור (הכוללת סיוע בשכר דירה, דיוור ציבורי וכדומה) המיועדות לכלל האזרחים בעלי הכנסה נמוכה.

סיוע כלכלי בעלויות התאמת הדירה - אחד השירותים שמעניקות המדינות השונות לבני 65 ומעלה שבעלותם דירה, והנוקקים להתאמתה לצרכיהם המשתנים הוא סיוע כלכלי שנועד לסייע בעלויות התאמת הדירה. לדוגמה, הפרובינציה הקנדית קולומביה הבריטית, מסייעת במימון התאמת הדירה לצרכיו של אדם בעל מגבלות פיזיות, ובהם בני 65 ומעלה, על מנת שיוכלו להתגורר בביתם בבטחה

⁷⁴Australian Government, Department of Human Services, [Pensioner Concession Card](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷⁵ Australian Government, Department of Human Services, [Commonwealth Senior Health Card](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷⁶ Australian Government, Department of Human Services, [Income test for a Commonwealth Senior Health Card](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷⁷Australian Government, Department of Human Services [Benefits of a Commonwealth Seniors Health Card](#). Accessed: 19 February 2018.

⁷⁸ Australian Government, Department of Human Services, [Continence Aids Payment Scheme](#). Updated: 25 January 2018. Accessed: 19 February 2018.

⁷⁹Australian Government, Department of Health, [Information to assist with the prevention and management of bladder and bowel problem](#). Accessed: 19 February 2018.

ולתנהל באופן עצמאי. המימון בגובה של עד 20,000 דולר קנדי ניתן לבני 65 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה בכפוף למבחן הכנסה ונכסים, והוא מיועד להתאמת מקום מגוריו העיקרי של המבקש.⁸⁰

הפרובינציה הקנדית אלברטה מסייעת אף היא בהתאמת דירתם של בני 65 ומעלה וזאת במסגרת תכנית Senior Home Adaption and Repair Program (SHARP). אלברטה מעניקה הלוואה בגובה של עד 40,000 דולר קנדי בריבית בגובה 3.2%. הזכאות היא לבני 65 ומעלה יחידנים או החיים עם בן-זוג בעלי הכנסה שנתית של עד 75,000 דולק קנדי, שלכל הפחות 25% משווי הדירה עבורה הם מבקשים הלוואה (שעליה להיות מקום המגורים העיקרי שלהם) היא בבעלותם. מקבל ההלוואה אינו נדרש להחזיר חודשי וההלוואה תוחזר במקרה של מעבר דירה, מכירת הדירה או בכל עת שהלווה חפץ בכך. ישנה אפשרות שהלוואה תיהפך למענק, וזאת במקרה שבו ההכנסה השנתית של אדם החי בגפו היא עד 27,300 דולר קנדי והכנסתם השנתית המשותפת של בני הזוג היא עד 44,335 דולר קנדי.⁸¹

סיוע בתשלום שכר הדירה לשוכרים בשוק הפרטי - סיוע נוסף שמעניקות המדינות הוא סיוע בתשלום שכר דירה לשוכרים דירה בשוק הפרטי. הפרובינציה הקנדית קולומביה הבריטית, מפעילה תכנית המכונה Shelter Aid For Elderly Renters (SAFER), במסגרתה היא מעניקה סיוע חודשי בשכר דירה לבני 60 ומעלה בעלי הכנסה נמוכה השוכרים דירה בשוק הפרטי. לסיוע זה זכאים מי שהכנסתם החודשית (לפני מיסים) אינה עולה על 2,550-2,223 דולר קנדי ליחיד ועל 2,750-2,423 דולר קנדי לזוג (בהתאם לאזורי אזורים גאוגרפיים), המוציאים לפחות 30% מהכנסתם (לפני מיסים) על שכירות.⁸²

אוסטרליה מציעה אף היא תכנית שבמסגרתה ניתן סיוע כספי לאנשים עם רמת הכנסה נמוכה-בינונית, השוכרים דירה בשוק הפרטי, ובהם בני 65 ומעלה המקבלים קצבה או תמיכה אחרת מהמדינה ונדרשים לשלם שכר דירה.⁸³

ישנו סכום מינימאלי של דמי שכירות שעל מבקש הסיוע לשלם על מנת להיות זכאי לסיוע בשכר דירה (ראו עמודה 2 בטבלה), ויש סכום מירבי של דמי השכירות המזכה בסיוע מירבי (ראו עמודה 3 בטבלה):⁸⁴

מצב משפחתי	גובה שכר הדירה לשבועיים (דולר אוסטרלי)		גובה הסיוע
	גובה שכר הדירה המינימאלי לשבועיים המזכה בזכאות לסיוע	על מנת לקבל את הסיוע המירבי גובה שכר הדירה לשבועיים צריך להיות לכל הפחות	גובה הסיוע המירבי בשכר דירה לשבועיים (דולר אוסטרלי)
יחיד	118.6	295.93	133
שותפות	118.6	236.82	88.67
זוג	192.2	359.4	125.4
אחד מבני הזוג לא חי בבית בשל מחלה	118.6	295.93	133
אחד מבני הזוג נפרד באופן זמני	118.6	285.8	125.4

⁸⁰ British Columbia, Housing Assistance, [Home Adaption for Independence \(HAFI\)](#), Accessed: 19 February 2018.

⁸¹ Alberta, Senior and Housing, Financial Assistance, [Senior Home Adaptation and Repair Program \(SHARP\)](#), Accessed: 19 February 2018.

⁸² British Columbia, Housing Assistance, [Shelter Aid For Elderly Renters \(SAFER\)](#), Accessed: 19 February 2018.

⁸³ לא כולל דיירי דיור ציבורי, בעלי הדירה, או מי שלא התגורר בדירה בגינה הוא מבקש סיוע במשך 12 חודשים רצופים.

⁸⁴ Australia Government, Department of Human Services, [How much Rent Assistance you can get](#). Updated 3 January 2018, Accessed: 19 February 2018.

דיוור חלופי - הפרובינציה אלברטה שבקנדה מעניקה לבני 65 ומעלה הנחה בתשלום עבור מגורים בבית אבות ציבורי⁸⁵ וזאת במסגרת תכנית Senior Lodge Program, המיועדת לבני 65 ומעלה, המתפקדים באופן עצמאי עם או בלי סיוע כלשהו. ככלל העדיפות להשתתפות בתכנית זו תינתן בהתאם לצרכי הדיוור של המבקש, השירות לו הוא נדרש וגובה הכנסתו. גובה התשלום שיגבה עבור המגורים יקבע כך שבידי הדייר יותרו מידי חודש לכל הפחות 315 דולר קנדי לאחר מתן ההנחה.⁸⁶

6. סיוע לבני 65 ומעלה בעלויות שירותי רווחה שונים

המדינות שונות מסייעות לבני 65 ומעלה, בעלויות שירותי רווחה שונים ולעיתים החיוניים, כגון עלויות חימום הבית, רכישת אביזרים רפואיים, ציוד ביתי וכן תחבורה ציבורית.

בבריטניה ניתן סיוע במימון חימום הבית (Winter Fuel Payment) למי שנולד לפני אוגוסט 1953.⁸⁷ הסיוע ניתן לבן/בת 65 ומעלה, המתגורר בבריטניה בכלל או מתגורר לפחות יום אחד בשבוע שבין 18-24 בספטמבר בבריטניה, בשוויץ ובאחת ממדינות EU (למעט ביוון, בקפריסין, בספרד, בגיברלטר, במלטה ובפורטוגל).⁸⁸ הסיוע לא ניתן למי שבמועד זה שהה בכלא, אושפז בבית החולים, בבית אבות ועוד. גובה הסיוע נע בין 100 ל-300 לירות שטרלינג והוא תלוי בהאם המבקש מתגורר לבד או בשותפות בשבוע שבין 18-24 בספטמבר.⁸⁹

בנוסף, בעלי הכנסה נמוכה בבריטניה ובהם בני 65 ומעלה, עשויים להיות זכאים להנחה בחשבונות לחימום הבית במהלך החודשים ספטמבר-מרס.⁹⁰ גובה ההנחה בחורף 2017-2018 עמד על 140 לירות שטרלינג, ולשם קבלתה על המבקש לפנות לחברות הגז המשתתפות בתכנית.

אונטריו בקנדה מסייעת אף היא בתשלום חשבונות חשמל למשפחות עם רמת הכנסה נמוכה ובהם בני 65 ומעלה. סיוע זה ניתן במסגרת שתי תכניות:⁹¹

LEAP) Low Income Energy Assistance Program - מענק חד-פעמי במקרה חירום של קושי בתשלום חשבון חשמל. גובה הסיוע עומד על 600 דולר קנדי, אם החימום נעשה באמצעות חשמל ו-500 דולר קנדי אם הוא באמצעות גז. גובה הסיוע לא יהיה גבוה מסכום חשבון החשמל.⁹²

OESP) Ontario Electricity Support Program - מתן הנחה בחשבון החשמל החודשי לבעלי הכנסה נמוכה.⁹³ הזכאות לתכנית (LEAP) וגובה הסיוע החודשי במסגרת OESP נקבעים בהתאם לרמת ההכנסה השנתית למשק בית ולמספר הנפשות המתגוררות בבית נכון למאי 2017:⁹⁴

⁸⁵ בתי האבות מתוחזקים על-ידי הממשלה וממונים מתקציבה, הם מנוהלים על-ידי חברות ניהול הפועלים בהתאם להוראות המדינה (HMB) Local Housing Management.

⁸⁶ Alberta, [Seniors and Housing, Affordable Housing Senior Lodge Program](#), Accessed: 19 February 2018.

⁸⁷ UK Government, [Benefits-Heating and Housing Benefits-Overview](#), Accessed: 19 February 2018.

⁸⁸ זאת מכיוון שבמדינות אלו הטמפרטורה הממוצעת בחורף גבוהה יותר מזו באזור הכי חם בבריטניה.

⁸⁹ UK Government, Benefits, Heating and Housing Benefit, [Winter Fuel Payment-what you'll get](#), Accessed: 19 February 2018.

⁹⁰ UK Government, Benefits, Heating and housing benefits, [Warm Home Discount Scheme-Overview](#), Accessed: 19 February 2018.

⁹¹ Ontario Energy Board, [Help for low-income consumers](#), Accessed: 19 February 2018.

⁹² Ontario Energy Board, [Low-income Energy Assistance Program](#), Accessed: 19 February 2018.

⁹³ Ontario Energy Board, [Ontario Electricity Support Program](#), Accessed: 19 February 2018.

⁹⁴ Ontario Energy Board, [Low-income Energy Assistance Program](#) and [Ontario Electricity Support Program](#), Accessed: 19 February 2018.

7	6	5	4	3	2	1	מספר נפשות תכנית	רמת הכנסה שנתית למשק בית בדולר קנדי
75	75	63	57	51	45	45	OESP	עד 28,000
זכאי	זכאי	זכאי	זכאי	זכאי	זכאי	זכאי	LEAP	
75	63	57	51	45	40		OESP	39,000-28,001
זכאי	זכאי	זכאי	זכאי	זכאי			LEAP	
57	51	45	40	35			OESP	48,000-39,001
זכאי	זכאי	זכאי					LEAP	
45	40	35					OESP	52,000-48,001
זכאי							LEAP	

אלברטה בקנדה מסייעת לבני 65 ומעלה עם הכנסה נמוכה, בהשתתפות בהוצאות רכישת אביזרים ושירותים מסויימים במסגרת תכנית המכונה Special Needs Assistance-SNA. התכנית מגדירה את השירותים והאביזרים הכלולים בה ומסווגת אותם לפי מידת החיוניות (עדיפות ראשונה ושנייה), להלן פירוט המוצרים והשירותים בתוכנית לפי עדיפות: ⁹⁵

עדיפות ראשונה	עדיפות שניה	ריהוט וציוד ביתי	אביזרים רפואיים	סיוע אישי
מיטה, מייבש כביסה, מקרר, תנור אפיה ומכונת כביסה	מיקרוגל, טלוויזיה ושואב אבק	מכשיר אינהלציה, מוצרים לסוכרתיים, משקאות תזונתיים, אביזרים לבעיות בכף הרגל	מזון לחולי צליאק, ביגוד, הוצאות לווייה, ניקיון בית, נסיעות לצרכים רפואיים, תשלום עבור תרופות.	סיוע בעבודות הבית, גינון, כביסה, סיוע שנועד להקל על המטפל האישי של הקשיש

גובה הסיוע השנתי המקסימלי עומד על 5,000 דולר קנדי, ⁹⁶ כאשר התכנית מפרטת את העלות המירבית לכל מוצר או שירות שניתן לקבל עבורו החזר כנגד הצגת קבלה. לדוגמה: ⁹⁷

ריהוט וציוד ביתי: מיטה - 500 דולר קנדי (כולל מזרן ומסגרת); מייבש כביסה - 400 דולר קנדי; מקרר - 700 דולר קנדי; תנור - 700 דולר קנדי; מכונת כביסה - 500 דולר קנדי.

אביזרים רפואיים: מכשיר להקלה בנשימה בשינה (CPAP) - 1,600 דולר קנדי פעם בחמש שנים, ופעם בשנה 200 דולר קנדי עבור חומרים וציוד נלווים; תרופות - 45 דולר קנדי לחודש ליחיד או 90 דולר קנדי לזוג.

סיוע אישי: מוצרים לחולי צליאק - 50 דולר קנדי לחודש; ביגוד - 600 דולר קנדי; הוצאות לווייה - 1,200 דולר קנדי; עבודות הבית - 500 דולר קנדי; מעלון - 800 דולר קנדי; נסיעה לצרכים בריאותיים - 100 דולר קנדי ללילה.

⁹⁵ Alberta Government, [Special Needs Assistance Senior \(SNA\) Program](#). Accessed: 19 February 2018.

⁹⁶ Alberta Government, Financial Assistance for Seniors, [Special Needs Assistance for Seniors, information booklet](#), July 2017. Accessed: 19 February 2018.

⁹⁷ Ibid.

הזכאות לתוכנית ולסוג המוצרים והשירותים כמו גם גובה הסיוע הכספי נקבע על-פי מצב משפחתי, רמת הכנסה שנתית וסוג המגורים, כדלקמן:⁹⁸

מוצרים בעדיפות ראשונה	מוצרים בעדיפות שניה	רמת הכנסה שנתית בדולר קנדי	
זכאי	זכאי	עד 22,900	זקן החי לבד
לא זכאי	זכאי	27,300 - 22,901	
לא זכאי	לא זכאי	מעל 27,300	
זכאי	זכאי	עד 36,135	זוג זקנים
לא זכאי	זכאי	44,335 - 33,136	
לא זכאי	לא זכאי	44,335	

קולומביה הבריטית בקנדה מסייעת לבני 65 ומעלה המתגוררים בביתם ובקרוב קהילתם, גם על-ידי מימון שירותי תמיכה ביתיים לא-רפואיים, כגון עזרה בעבודות הבית ובתחבורה (Aging in place).⁹⁹

אנגליה מעניקה לבני 60 ומעלה נסיעה **ובחינם** באוטובוס, כאשר תושב לונדון מגיל 60 זכאי לנסיעה חינם **בכל** אמצעי תחבורה הציבורית ברחבי לונדון, ובני 60 תושבי וולס, סקוטלנד וצפון אירלנד זכאים לנסיעה חינם באוטובוס.¹⁰⁰

⁹⁸ Alberta, Seniors and Housing, [Items Funded-Special Needs Assistance for Senior \(SNA\) Program](#). Accessed: 19 February 2018.

⁹⁹ British Columbia, [Family and Social Support, Seniors-Housing](#). Accessed: 19 February 2018.

¹⁰⁰ UK Government, [Apply for an older person's buss pass](#). Updated: 30 January 2018. Accessed: : 19 February 2018.

